

Saulo Kepsu kirjoittaa tässä Virittäjän numerossa nimenannosta Pohjois-Savossa eräkaudella käyttäen päälähteenään ja -aineistonaan Pien-Savon pohjoisosan maantarkastusluetteloita vuosilta 1562–1564. Elina Palolan katsauksessa suomalaisen ja fennistiseen filologiaan taas tulee esiin Gananderin 1700-luvulla kirjattu runoaineisto. Tällaiset historialliset aineistot näkyvät nyky-Virittäjässä entistä harvemmin, mutta muistuttavat historiallisen näkökulman merkityksestä. Esimerkiksi Kepsun kirjoituksen sisältö puhuttelee ketä tahansa paikannimien historiasta ja nimenannon logiikasta kiinnostunutta suomalaista; Virittäjän lukijat taas voivat toimia tämän tiedon välittäjänä ja yleistajuistajana.

Etenkin monen humanistin mielestä nykyaikaa vaivaa historiattomuus. Google-haku sanalla *historiattomuus* tuottaa noin 5 200 osumaa, joista valtaosa viittaa 2000-luvulla ilmestyneisiin tieteellisiin tutkimuksiin sekä kolumneihin, blogeihin ja pääkirjoituksiin (haku 8.6.2015). Kirjoitusten yleisimmin toistuva viesti on selvä: aikamme henki on historian. Historiattomuus näyttääkin vakiintuneen tarkoittamaan ihmisen puutteellista ymmärrystä siitä, miten ja millaisen kehityksen tai historiallisen tapahtumaketjun seurauksena nykyiseen tilanteeseen on tultu. Erityisen paljon osumia haussa tuottaa Sirkka Ahosen teos *Historiaton sukupolvi* (SKS, 1998), joka käsittelee 1990-luvun nuorison historiallisen identiteetin rakentumista ja historian vastaanottoa. Tutkimuksessa nousi esiin muun muassa se, että 1990-luvun nuoret eivät uskoneet ”pienellä ihmisellä – – olevan paljonkaan osaa arpaa [sic] historian tekemisessä” (Ahonen 1999)¹. Niinpä olemassa olevia instituutioita tai rakenteita ei välttämättä nähdä yksilöiden ja pienien ryhmien toiminnan tuloksena.

Samankaltainen historiattomuus saattaa näkyä suomen kielen opiskelussa ja tutkimuksessa siten, että tieteellisten seurojen toimintaa ei tunneta, aiemman tutkimuksen tuntemisessa on puutteita eikä teorioiden, ajatusten ja tieteenalan historiallista jatkumoa hahmoteta. Historian taju liittyy paitsi suomen kielen ammattilaisen identiteettiin myös tutkimusetiikkaan ja tieteenalan sisältöihin. Siksi on tärkeää tutustua historiaan ja ymmärtää itsensä ja oma toimintansa osana historiallista jatkumoa, olipa sitten opiskelija tai jo valmistunut kielen ammattilainen. Fennistiikan ja myös Virittäjän juuret ovat historiassa, ja niin epätrendikästä kuin se onkin, historiallisuus voi olla arvo sinänsä. Millainen arvo se on, riippuu kuitenkin myös fennisteistä itsestään – etenkin silloin, kun yhteiskunta tuntuu suosivan esimerkiksi nopeasti hyödynnettäviä, ajankohtaisia tutkimustuloksia ja pyrkii entistä enemmän ohjailemaan tieteellistä julkaisemista. Virittäjän 119. vuosikerran näkökulmasta kysymys aikakauden historiattomuudesta on vain yksi vaihe lehden historiallisessa jatkumossa, jossa yhteiskunnan trendit ovat tulleet, menneet ja unohtuneetkin – mutta Virittäjä jatkanut olemassaoloaan.

ANNE MÄNTYNYNEN

1. Ahonen, Sirkka 1999: Historiallinen identiteetti tutkimuskohteena. – *Tieteessä tapahtuu* 2/1999. <http://www.tieteessatapahtuu.fi/992/ahonen.htm> (8.6.2015).